

In Memoriam

GILBERT HOTTOIS (1946-2019)

Jacques De Visscher

Net voor de lente (16 maart) is Gilbert Hottois na een kort ziekbed te Anderlecht overleden. Deze Brusselse Franstalige wetenschapsfilosoof heeft internationale erkenning verworven voor zijn technowetenschappelijke onderzoeken en zijn beschouwingen op het vlak van de bio-ethiek. Hij is de auteur van talrijke publicaties die getuigen van een nauwgezette analyse van onze technische aspiraties en mogelijkheden. Het uitgangspunt van zijn denken was een reflectie op de mens als talig wezen. Later verruimde hij zijn oriëntatie bij de onderkenning dat de mens niet alleen sprekend, maar ook handelend in de wereld is. Hij ontwikkelde daarbij een prospectieve visie waarin hij van de zich aankondigende technowetenschappelijke vorderingen heel veel verwachtte. Zijn perspectief was fundamenteel humanistisch en getuigde van een groot optimisme en van een geloof in een vooruitgang die de grenzen van de vervolmaking zou verleggen. In lezingen en uiteenzettingen gaf hij meer dan eens blijk van de overtuiging dat de technowetenschappelijke dynamiek van het onderzoek en van de ontwikkeling als zodanig in het verlengde ligt van de hoogste menselijke deugd: het verlangen naar vrijheid, het verlangen om te genieten van een wereld die steeds rijker, steeds wonderbaarlijker wordt, de zoektocht naar een transcendentie die een (niet louter symbolische) overstijging is van het natuurlijke gegeven, het voluntaristische optimisme ten aanzien van het opene en de toekomst. Zo'n visie vooronderstelt natuurlijk dat we de mens niet uitsluitend als een technisch opererend wezen kunnen zien. Hottois blijft van oordeel dat het domein van het symbolische (de sfeer van het culturele en van de wijsgerige bezinning) het technowetenschappelijke dient te begeleiden om niet in het eenzijdig operatief activisme te vervallen. Vooral voor de bio-ethiek en voor de morele implicaties van en in het medische handelen is dit voor de Brusselse filosoof uiterst belangrijk. Dat hij trouwens ook van dromen hield, blijkt uit zijn liefde voor *science fiction*, een genre waaraan hij zich eveneens heeft gewaagd in het boek *Species Technica* suivi d'un *Dialogue philosophique* (Parijs, Vrin, 2002). Andere belangrijke werken zijn onder meer: *Pour une métaphilosophie du langage* (1981), *Le paradigme bioéthique* (1990), *Technoscience et Sagesse?* (2002), *Philosophie et idéologies trans/posthumanistes* (2017).

Van Gilbert Hottois is helaas niet zoveel in het Nederlands vertaald. Wat in ons taalgebied is verschenen, dankt hij aan de bemiddeling van zijn collega en vriend

Maurice Weyembergh die ook een inleiding schreef voor het boek dat in 1996 bij Kok Agora verscheen: *Symbool en techniek. Over de technowetenschappelijke mutatie in de Westerse cultuur*. Tot de weinige Nederlandstalige artikelen behoort eveneens 'Biodiversiteit en technokosmos' (UvM 13-4, lente 1997, in een vertaling van Inge Note), een in essayvorm uitgeschreven lezing waarin de auteur zich tegen alle fundamentalismen verzet en een evenwicht zoekt in onze noodzakelijke aandacht voor de antropologische, biologische en technologische dimensies van ons bestaan in een kosmologisch perspectief.